

Beoordelingscriteria beeldbepalende en waardevolle bomen gemeente Littenseradiel.

Monumentale - en andere waardevolle bomen

In de Gemeente littenseradiel wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën wat betreft de bomen met een bijzondere waarde. Deze zijn monumentale bomen, beeldbepalende bomen en bijzondere bomen.

Monumentale bomen (A)

Dit zijn bomen die vanwege hun grootte, breedte, verschijning en plantjaar een onvervangbare status hebben voor de omgeving. Deze bomen worden ook wel A-bomen genoemd.

Beeldbepalende bomen (B)

Dit zijn bomen die voorkomen in een beeldbepalende groenstructuur en/of bomen die in de nabije toekomst dezelfde status bereiken als monumentale bomen.

Deze bomen voldoen meestal nog net niet aan de eisen van monumentale bomen maar worden wel op een lijst gezet omdat het potentiële monumentale bomen zijn. Deze bomen worden ook wel B-bomen genoemd.

Bijzondere bomen (C)

Dit zijn bomen met een bijzondere waarde, meestal in de trant van een herdenkingsboom of een markeringsboom. (Zoals de herdenkingsboom voor de geboorte van Prinses Amalia).

Deze bomen worden ook wel C-bomen genoemd.

Monumentale bomen (A-bomen)

Monumentale bomen kunnen op hun beurt ook nog eens worden onderscheiden. Er zijn namelijk solitaire monumentale bomen en bomen die in een laan of groep staan. Bomen die in een laan of groep staan worden beschouwd als één monumentale laan of groep.

Solitaire monumentale bomen

Dit zijn de bomen die alleen staan en op die locatie een onvervangbare status hebben. Om deze status aan te meten moet de boom eerst aan een aantal voorwaarden voldoen. Deze zijn:

- Minimale leeftijd: om onder een solitaire monumentale boom te vallen moet zo'n boom minstens 80 jaar oud zijn.
- Levensverwachting: de levensverwachting van een solitaire monumentale boom moet minstens 10 jaar zijn. Er mogen geen schadelijke aspecten aan of rondom de boom aanwezig zijn waardoor deze binnen 10 jaar doodgaat of te erg misvormt raakt.

Monumentale bomen in laan- of groeppvorming

Dit zijn bomen die door middel van een laan of groep één monument vormen. Een laan bestaat uit een rij bomen aan één of elke kant van de weg met minstens 4 bomen aan één of elke kant. Een bomengroep bestaat uit minimaal 3 bomen die relatief dichtbij elkaar staan en een eenheid vormen. Voordat deze bomen een beschermde status krijgen moeten deze voldoen aan een tweetal voorwaarden. Deze worden hieronder uitgelegd.

- Minimale leeftijd: Om ervoor te zorgen dat een bomenlaan of bomengroep op de monumentenlijst komt te staan moet minimaal $\frac{3}{4}$ van de bomen een leeftijd van 80 jaar of ouder hebben. Het is mogelijk dat jonge en oude bomen samen ook een monumentale laan of groep kunnen vormen.
- Levensverwachting: De levensverwachting van bomen die door middel van een laan of groep één monument vormen moet minstens 10 jaar zijn. Er mogen geen schadelijke aspecten aan of rondom de bomen aanwezig zijn waardoor deze binnen 10 jaar doodgaat of te erg misvormt raakt. Minimaal $\frac{3}{4}$ van de bomen moet hieraan voldoen.

Beeldbepalende bomen (B-bomen)

Beeldbepalende bomen zijn bomen die de status monumentaal nog niet hebben bereikt omdat deze nog niet oud genoeg zijn. Door deze bomen op een speciale lijst krijgen ze een zekere bescherming, zodat ze kunnen uitgroeien tot monumentale bomen. Voor deze bomen geldt ook dat er een onderverdeling is gemaakt in solitaire bomen en bomen in de vorm van een laan of groep.

Beeldbepalende solitaire bomen.

Voordat deze bomen onder beeldbepalend kunnen worden verstaan moeten deze voldoen aan enkele voorwaarden. Deze voorwaarden worden hieronder uitgelegd.

- Minimale leeftijd: bomen die zeer beeldbepalend zijn moeten voldoen aan een bepaalde leeftijd. Deze leeftijd is minimaal 70 jaar, met uitzondering van beeldbepalende bomen in een beeldbepalende groenstructuur.
- Levensverwachting: de levensverwachting van een zeer beeldbepalende solitaire boom moet minstens 10 jaar zijn. Er mogen geen schadelijke aspecten aan of rondom de boom aanwezig zijn waardoor deze binnen 10 jaar doodgaat of te erg misvormt raakt.

Beeldbepalende bomen in laan of groepvorming

Dit zijn bomen die door middel van een laan of groep zeer bepalend zijn. Een laan bestaat uit een rij bomen aan één of elke kant van de weg met minstens 4 bomen aan één of elke kant.

Een bomengroep bestaat uit minimaal 3 bomen die dichtbij elkaar staan. Voordat deze bomen een beschermde status krijgen, moeten deze voldoen aan een aantal voorwaarden, die hieronder worden uitgelegd. Lanen met populieren en wilgen vallen niet in deze categorie. Deze zijn en kunnen niet als beeldbepalend worden aangemerkt door de zwakke eigenschappen van deze bomen.

- Minimale leeftijd: de minimale leeftijd voor bomen die op de beeldbepalende bomenlijst kunnen komen is 70 jaar. Dit geldt voor $\frac{3}{4}$ van de totale bomenlaan of groep. Uitgezonderd van de minimale leeftijd zijn beeldbepalende bomen in een beeldbepalende groenstructuur.
- Levensverwachting: de levensverwachting van een zeer beeldbepalende boom in de vorm van een laan of groep moet minstens 10 jaar zijn. Er mogen geen schadelijke aspecten aan of rondom de bomen aanwezig zijn waardoor deze binnen 10 jaar doodgaat of te erg misvormt raakt. Minimaal $\frac{3}{4}$ van de bomen moet hier aan voldoen.

Bijzondere bomen (C-bomen)

Hieronder staan bomen die met hun leeftijd en stamomtrek niet direct in aanmerking komen voor de status monumentaal of zeer beeldbepalend. Meestal zijn deze bomen wel bijzonder omdat deze zijn geplant ter herdenking van een geboorte of overlijden van een bekend persoon uit het dorp of bijvoorbeeld iemand van het Koningshuis. Deze bijzondere bomen zijn niet gebonden aan een minimum leeftijd of stamomtrek. Ook wordt er geen onderscheid gemaakt tussen solitaire bomen of bomen in de vorm van een laan of groep.

Wel moeten de bomen voldoen aan de minimale levensverwachting en moet tenminste één van de specifieke kenmerken hebben.

Levensverwachting

De levensverwachting voor bijzondere bomen moet minimaal 10 jaar zijn. Is de boom jonger dan 10 jaar en de levensverwachting is korter dan 10 jaar dan moet deze gerooid worden en gelijktijdig worden hergeplant. Als de 10 jaar zijn verstreken geldt er geen herplantingsplicht meer.

Specifieke kenmerken

Waar onderscheid de boom zich van andere bomen.

- Herdenkingsboom, geplant ter gelegenheid van een belangrijke gebeurtenis. (bijvoorbeeld ter ere van het koningshuis, een huwelijk, een jubileum etc.).
- Cultuurhistorische waarde, bomengroep die daar als houtwal, geplant is en nu een onmisbare waarde heeft voor de omgeving.
- Bijzondere (snoei)vorm, een boom die met zijn vorm een opvallende verschijning is. Dit kunnen oude leibomen zijn voor een huis of een boom die scheefgegroeid is maar daardoor een opvallende verschijning is.
- Dendrologische betekenis, een boomsoort en/ of variëteit in combinatie met leeftijd, grootte en zeldzaamheid.
- Zeldzame bomen, de boom die de hoogste, oudste, dikste of iets dergelijks is van de regio.
- Adoptievorm, de boom is geadopteerd door een school, bedrijf, etc .

Om ervoor te zorgen dat monumentale solitaire-, laan- en groepvorm in conditie blijven mogen de bomen wel gesnoeid worden. In een bomengroep mogen bomen gekapt worden ter bevordering van de andere bomen in de bomengroep. Indien een monumentale boom te gevaarlijk is voor de omgeving door middel van bijvoorbeeld een zwam of het scheuren dan moet de boom gekapt worden.

Particuliere bomen en fruitboomgaarden

Deze particuliere bomen en fruitboomgaarden moeten aan de volgende criteria voldoen:

- Voor een belangrijk deel bijdragen aan de sfeer en het beeld van de omgeving (zeer beeldbepalend/monumentaal)
- Visueel deel uitmaken van de openbare ruimte; De boomkroon moet de openbare ruimte minimaal raken.
- Een minimale toekomstverwachting van 10 jaar bezitten.
- Er mogen geen schadelijke aspecten aan of rondom de bomen aanwezig zijn waardoor deze binnen 10 jaar doodgaat. Minimaal $\frac{3}{4}$ van de bomen moet hier aan voldoen.

Steller:

Riemer Haagsma